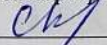


МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Спеціальність 051 «Економіка»

Допускається до захисту  
завідувач кафедри економіки та економічної теорії

*назва кафедри*

 доц. Батажок С.Г.  
*підпис, вчене звання, прізвище, ініціали*

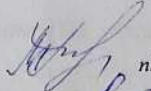

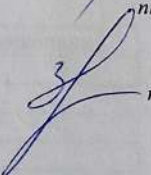
«20» листопада 2023 року

**КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА  
КОНКУРЕНТНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЯК ОСНОВА СТАБІЛЬНОСТІ  
ПІДПРИЄМСТВА  
(ЗА МАТЕРІАЛАМИ ПП «ОЛІЯР»)**

Виконав: Устименко Максим Євгенійович  
*прізвище, ім'я, по батькові*

Керівник: доцент Батажок Світлана Григорівна  
*вчене звання, прізвище, ім'я, по батькові*

Рецензент: доцент Задорожна Руслана Павлівна  
*вчене звання, прізвище, ім'я, по батькові*

 підпис  
 підпис  
 підпис

Я, Устименко Максим Євгенійович, засвідчую, що кваліфікаційну роботу виконано з дотриманням принципів академічної доброчесності.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Спеціальність 051 «Економіка»

Затверджую

гарант ОПП «Економіка»

*[Підпис]* доцент Понедільчук Т.В.

*[Підпис]* вчене звання, прізвище, ініціали  
«19» грудня 2022 року

**ЗАВДАННЯ**  
**на кваліфікаційну роботу здобувачу**  
Устименку М. Є.  
Тема «**КОНКУРЕНТНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЯК ОСНОВА СТАБІЛЬНОСТІ**  
**ПІДПРИЄМСТВА» (ЗА МАТЕРІАЛАМИ ПП «ОЛІЯР»)**

Перелік питань, що розробляються в роботі:

- опрацювати моделі діагностики позицій підприємства в конкурентному середовищі;
- провести стратегічний аналіз потенціалу галузі з виробництва олії в Україні;
- охарактеризувати фінансово-економічну діяльність ПП «Оліяр»;
- проаналізувати конкурентний потенціал підприємства на ринку;
- дослідити інноваційні моделі управління конкурентним потенціалом ПП «Оліяр» в галузі;
- визначити шляхи підвищення конкурентного потенціалу ПП «Оліяр».

Вихідні дані. Нормативно-правові акти України, монографічна література, періодичні видання, матеріали мережі Інтернет, практичні матеріали та фінансова звітність ПП «Оліяр»

Календарний план виконання роботи

Етап виконання	Період виконання етапу	Відмітка про виконання
Огляд літератури	січень-лютий 2023	
Теоретико-методична частина	березень-квітень 2023	
Аналітична частина	травень-липень 2023	
Рекомендаційна частина	серпень-вересень 2023	
Оформлення роботи	жовтень 2023	
Перевірка на плагіат	листопад 2023	
Попередній розгляд на кафедрі	листопад 2023	
Подання на рецензування	грудень 2023	

Керівник роботи

Здобувач

Дата отримання завдання «20» грудня 2022 р.

*[Підпис]*  
підпис

*[Підпис]*  
підпис

*[Підпис]*  
вчене звання, ініціали, прізвище

*[Підпис]*  
ініціали, прізвище

## РЕФЕРАТ

Устименко М. Є.

Тема «КОНКУРЕНТНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЯК ОСНОВА СТАБІЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА»  
(ЗА МАТЕРІАЛАМИ ПП «ОЛІЯР»)

В роботі проведено стратегічний аналіз конкурентної позиції підприємства на ринку з виробництва олії в Україні. Розкрито еволюційні етапи розвитку теорії конкуренції. Досліджено методи стратегічного аналізу і діагностики позицій підприємства у конкурентному середовищі галузі. Здійснено стратегічний аналіз показників розвитку галузі з виробництва олії в Україні. Здійснено аналіз господарської діяльності ПП «Оліяр» на ринку олії України. Виявлено конкурентні переваги підприємства використовуючи матрицю McKinsey. Запропоновано напрями підвищення конкурентоспроможності підприємств олійної галузі в Україні. Розкрито інноваційні моделі управління конкурентною перевагою ПП «Оліяр» в галузі.

Ключові слова: конкурентне середовище, виробництво олії, конкурентоспроможність підприємства, фінансово-економічна діяльність.

## ANNOTATION

Ustimenko M. E.

Topic "COMPETITIVE POTENTIAL AS THE BASIS OF THE STABILITY OF THE ENTERPRISE" (BASED ON THE MATERIALS OF PE "OLIYAR")

In the work, a strategic analysis of the company's competitive position on the oil production market in Ukraine is carried out. The evolutionary stages of the development of the theory of competition are revealed. The methods of strategic analysis and diagnosis of the company's positions in the competitive environment of the industry were studied. A strategic analysis of the development indicators of the oil production industry in Ukraine was carried out. An analysis of the economic activity of PE "Oliyar" on the oil market of Ukraine was carried out. The competitive advantages of the enterprise were identified using the McKinsey matrix.

Directions for increasing the competitiveness of oil industry enterprises in Ukraine are proposed. Innovative models of managing the competitive advantage of "Oliyar" PE in the industry have been revealed.

Keywords: competitive environment, oil production, enterprise competitiveness, financial and economic activity.

## ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. Теоретичні основи дослідження конкурентоспроможності підприємства та реалізації його конкурентних переваг	9
1.1. Трансформація сучасних теорій конкуренції	9
1.2. Моделі діагностики позицій підприємства в конкурентному середовищі	19
РОЗДІЛ 2. Дослідження конкурентного потенціалу підприємства	
ПП «Оліяр» в сучасних умовах господарювання	30
2.1. Стратегічний аналіз потенціалу галузі з виробництва олії в Україні	30
2.2. Характеристика фінансово-економічної діяльності ПП «Оліяр»	43
2.3. Аналіз конкурентного потенціалу підприємства на ринку	53
РОЗДІЛ 3. Вдосконалення та підвищення конкурентного потенціалу підприємства в сучасних умовах	60
3.1. Напрями вдосконалення конкурентного потенціалу підприємств олійної галузі в Україні	60
3.2. Інноваційні моделі управління конкурентним потенціалом ПП «Оліяр» в галузі	66
3.3. Шляхи підвищення конкурентного потенціалу ПП «Оліяр»	72
ВИСНОВКИ	80
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	84

## СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аналіз ринку. Перспективи соняшнику. «Високоолеїнова» ніша. URL: <https://msb.aval.ua/news/?id=25886>.
2. Благодир Л.М., Вигонюк Н.Г. Конкуренція в олійно-жировій галузі України: поведінковий і функціональний аспекти. Вісник Вінницького політехнічного інституту. 2015. № 6. С. 35–40. URL: <http://ir.lib.vntu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/12029/1847-1879-1-SM.pdf?sequence=1>
3. Бондаренко С.М., Свиринюк О.В. Аналіз сучасних стратегій конкуренції. URL: [http://knutd.edu.ua/publications/pdf/Ukrainian\\_editions/Bondarenko2015060407.pdf](http://knutd.edu.ua/publications/pdf/Ukrainian_editions/Bondarenko2015060407.pdf).
4. Васильковська К. Тенденції та перспективи виробництва олійних культур в Україні й аналіз експорту олії. URL: <http://agro-business.com.ua/agro/ekonomichnyi-hektar/item/20517-tendentsii-ta-perspektyvy-vyrobnytstva-oliinykh-kultur-v-ukraini-i-analiz-eksportu-olii.html>
5. Вашків О. П., Собко О. М., Смерека С. Б. Управління конкурентоспроможністю продукції: навч. посіб. для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 07 «Управління та адміністрування», спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність». Тернопіль: ЗУНУ, 2021. 272 с.
6. Виробництво високоолеїнових культур в Україні: перспективи та розвиток. URL: <http://www.bakertilly.ua/ua/news/id1266>.
7. Гарбар В. А. Вплив галузевих особливостей на формування ринку олійножирової продукції в Україні. Економіка і суспільство. 2018. Вип. 16. С. 114-120.
8. Діденко Є.О., Жураківський П.І. Модель управління конкурентоспроможністю підприємства. Ефективна економіка - 2017 - Вип.5.

9. Дуранова Т.А Особливості конкуренції на ринку соняшникової олії в Україні. Інноваційна економіка. 2013. № 8. С. 50–55. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/inek\\_2013\\_8\\_10](http://nbuv.gov.ua/UJRN/inek_2013_8_10).

10. Жовновач Р.І. Системний підхід до управління конкурентоспроможністю підприємства. Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки - 2010 - Вип.18.

11. Звіт керівництва «Оліяр» за 2020 рік. URL: <https://oliyar.com.ua/wp-content/uploads/2021/06/zvit-upravlinnia-oliyar-2020.pdf>

12. Картунов О. В. Метод SWOT–аналізу в сучасному науковому дискурсі / Гілея: науковий вісник. 2017. Вип. 119. С. 311-314. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/gileya\\_2017\\_119\\_77](http://nbuv.gov.ua/UJRN/gileya_2017_119_77) (дата звернення: 28.09.2022).

13. Конкуренція за сировину для олійно-жирового комплексу дедалі загострюватиметься. URL: <http://infoindustria.com.ua/stepan-kapshuk-konkurenciya-za-sirovinu-dlya-oliyno-zhirovogo-kompleksu-dedali-zagostryuvatimetsya>

14. Король О. Олійні в умовах війни: посів, залишки, переробка, умови зберігання <https://latifundist.com/spetsproekt/963-olijni-v-umovah-vijni-posiv-zalishki-pererobka-umovi-zberigannya>

15. Легкий В. І. Етапи оцінки конкурентоспроможності підприємства та види стратегій її підвищення // Науково-інформаційний вісник Івано-Франківського університету права ім. Короля Данила Галицького. 2015. № 11. С. 267–273.

16. Літковець Ю. О. Оцінювання стану та перспектив розвитку олійно-жирової галузі. Глобальні та національні проблеми економіки. 2017. Вип. 20. С. 169-172.

17. Лотиш О. Я. Кластерний аналіз в сегментації галузі // Вісник Одеського національного університету. Економіка. 2019. Том 24, Випуск 5 (78), с. 37-42.

18. Лотиш О. Я. Особливості стратегічного аналізу галузі // Ефективна економіка. 2016, №1. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua>.

19. Лотиш О. Я. Стратегічний аналіз галузі. Навчальний посібник. Тернопіль: Економічна думка, 2019. 248 с.
20. Лупак Р. Л. Конкуреноспроможність підприємства : навч. посіб. / Львів: Видавництво ЛКА, 2016. 484 с.
21. Мігдальський А.В., Кириченко О.М. Методи оцінювання конкуреноспроможності підприємства: Ефективна економіка №2, 2017. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=5428> (дата звернення: 4.10.2022).
22. Названо лідерів виробництва соняшникової олії. URL: <http://agroportal.ua/ua/news/novosti-kompanii/nazvano-lidery-proizvodstva-podsolnechnogo-masla>.
23. Названо найбільших українських виробників соняшникової олії 2017/18 МР. URL: <https://agropolit.com/news/10052-nazvano-naybilshih-ukrayinskih-virobnikivsonyashnikovoyi-oliyi-2017-18-mr>
24. Онищенко О. В., Куренна О. О., Крикуненко А. С. Інноваційні шляхи розвитку олійно-жирової галузі. Електронне фахове видання з економічних наук Modern Economics. 2018. № 7. С. 114-122.
25. Офіційний сайт асоціації «Укроліяпром». URL: <http://www.ukroilprom.org.ua>
26. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
27. Офіційний сайт ПП «Оліяр». URL: <https://oliyar.com.ua/>
28. Пащенко О.П. Особливості формування конкурентних переваг підприємства: стратегічний аспект. Вісник ЖДТУ. 2015. № 3 (73). С. 94–100. URL: [ven.ztu.edu.ua/article/download/56262/53151](http://ven.ztu.edu.ua/article/download/56262/53151).
29. Побоченко Л. М., Троян В. В. Структура та динаміка світового ринку продовольства. // Глобальні та національні проблеми економіки. 2018. Вип. 21. С.103-112.
30. Портер М. Е. Стратегія конкуренції. Методика аналізу галузей і діяльності конкурентів / М. Е. Портер. – К.: Основи, 1997. – 390 с



31. ПП «Оліяр» планує повністю перейти на біопаливо. URL: <http://oliyar.com.ua/oliyar-planuje-povnistyu-perejty-na-biopalyvo>.

32. Прокопенко, О. В. Теорія конкуренції: еволюція поглядів і змістовне наповнення [Текст] / Український журнал прикладної економіки. 2019. Том 4. № 3. С. 407-414.

33. Рябик Г. Є., Яворська О. Б. Стратегія управління конкурентоздатністю підприємства. Інвестиції: практика та досвід. 2019. № 24. С. 61–66.

34. Ситуація на світовому ринку продовольства. URL: <http://www.fao.org/worldfoodsituati>

35. Сміт А. Добробут націй. Дослідження про природу та причини добробуту націй. Київ: Port-Royal, 2001. с. 503.

36. Співак С. М. Системний підхід до управління конкурентоспроможністю підприємства. Матеріали XIX наукової конференції ТНТУ ім. І. Пулюя - 2016.

37. Стало відомо, чи збереже Україна лідерство на світових ринках олійних. URL: <https://agronews.ua/news/stalo-vidomo-chy-zberezhe-ukrayina-liderstvo-na-svitovyh-rynках-olijnyh/> (дата звернення 02.10.2022).

38. Статистичний щорічник України. URL: [http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat\\_u/2018/zb/11/zb\\_seu2017\\_u.pdf](http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2018/zb/11/zb_seu2017_u.pdf).

39. . Стіглер Дж. Дж. Досконала конкуренція: історичний ракурс // Віхи економічної думки. Том 2. Теорія фірми / за заг. ред. В. М. Гальперіна. СПб. : Економічна школа 2000. 534 с.

40. ТОП-16 найбільших виробників соняшникової олії в Україні. URL: <http://www.agrotimes.net/rastenievodstvo/top-16-najbilshih-virobnikiv-sonyashnikovoyi-oliyi-v-ukrayini>.

41. Труніна І. М. Дослідження конкурентних переваг суб'єктів підприємницької діяльності в умовах глобалізації / І. М. Труніна, О. А. Сущенко // Часопис економічних реформ. - 2015. - № 3. - С. 43-49.

42. Укроліяпром: Експорт усіх видів олії значно зріс. URL: <http://agroportal.ua/ua/news/ukraina/ukroliyaprom-eksport-vsekh-vidov-rastitelnykh-maselznachitelno-vozros>.

43. Фатальні ціни та відсутність можливостей – як по олійному ринку України б'є війна. URL: <https://elevatorist.com/blog/read/800-fatalni-tsini-ta-vidsutnist-mojlivostey--yak-po-oliynomu-rinku-ukrayini-bye-viyna> (дата звернення 04.10.2022).

44. Хамел Р., Прахалад К.К. Конкуруючи за майбутнє: створення ринків завтрашнього дня. М: Олімп-Бізнес, 2002.

45. Характеристика олійно-жирового комплексу України. URL: <http://geograf.com.ua>.

46. Шацька З.Я., Короб О.В. Особливості формування стратегії створення конкурентних переваг підприємства. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/53097482.pdf>.

47. Частка України на світовому ринку соняшникової олії зростатиме в 2018/19 МР. URL: <http://www.proagro.com.ua/news/world/20096.html>.

48. Challenges for the Sunflower Oil Market for 2020. URL: [http://isasunflower.org/fileadmin/documents/aaProceedings/18thISAAgentinavol1/Markets/Challenges\\_for\\_the\\_Sunflower\\_Oil\\_Market\\_for\\_2020\\_\\_3\\_.pdf](http://isasunflower.org/fileadmin/documents/aaProceedings/18thISAAgentinavol1/Markets/Challenges_for_the_Sunflower_Oil_Market_for_2020__3_.pdf)

49. Food and Agriculture Organization of the United Nations. URL: <http://www.fao.org/worldfoodsituation/foodpricesindex/en/> (дата звернення 28.02.2021).

50. Grain market report. URL: [http://www.igc.int/en/gmr\\_summary.aspx#](http://www.igc.int/en/gmr_summary.aspx#) (дата звернення 10.03.2021).

51. Grain: World Markets and Trade March 9, 2021. World Production, Markets, and Trade Reports. URL: <https://www.fas.usda.gov/data/grain-world-markets-and-trade> (дата звернення 07.03.2021).

52. Official Website USDA (U. S. Department of Agriculture). URL: <http://www.usda.gov/wps/portal/usda/usdahome>.

53. OECD-FAO Agricultural Outlook 2018-2027. URL: <http://www.proagro.com.ua/news/world/20096.html>.

54. Oilsids: world markets and trade.

URL:<https://apps.fas.usda.gov/psdonline/circulars/oilseeds.pdf>.

55. Олійні в умовах війни: посів, залишки, переробка, умови зберігання. URL: <https://latifundist.com/spetsproekt/963-olijni-v-umovah-vijni-posiv-zalishki-pererobka-umovi-zberigannya>

56. Нові виклики олійного ринку України. URL: <https://www.apk-inform.com/uk/exclusive/topic/1534472>

57. Топ виробників олії в Україні у 2020–2021 роках. URL: <https://landlord.ua/news/top-vyrobnykiv-olii-v-ukraini-u-2020-2021-rokakh/>